

Lakivaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta yrityskiinnityslainsäädännöksi

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 15 päivästä lokakuuta 1983 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen n:o 190 (1983 vp.).

Valiokunta on saanut hallituksen esityksestä pyytämänsä valtiovarainvaliokunnan lausunnon, joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuultavina lainsäädäntöjohtaja Leif Sevón, lainsäädäntöneuvokset Ilmari Ojanen ja Kari Lehtola sekä ulosottoasiain neuvottelukunnan sihteeri Heikki O. Mälkki oikeusministeriöstä, vanhempi hallitussihteeri Heikki Euramo ja ylitarkastaja Pirkko Varpasuo valtiovarainministeriöstä, vt. pääjohtaja, ylijohtaja Erkki Vuori, vt. osastopäällikkö Risto Hietanen ja toimistopäällikkö Tuovi Relas-Vuorio patentti- ja rekisterihallituksesta, osastopäällikkö Erkki Kalmakurki ja ylitarkastaja Keijo Päivinen verohallituksesta, toimistopäällikkö Aatos Laine ja ylitarkastaja Lasse Korppi Autorekisterikeskuksesta, hovioikeudenneuvos Martti Luova Helsingin hovioikeudesta, kihlakunnantuomari Kalevi Nissinen Hyvinkään kihlakunnanoikeudesta, pormestari Olav Hanses Vaasan raastuvanoikeudesta, vt. professori Vesa Majamaa Helsingin yliopistosta, lakimies Juhani Sutinen Kehitysaluerahastosta, apulaisjohtaja Aarre Viljanen Valtiontakaustalaitoksesta, oikeustieteen lisensiaatti Risto Telaranta Pankkien neuvottelukunnasta, johtaja Olli Härmänmaa Postipankista, pankkilakimies Raija Himberg Osuuspankkien Keskusliitosta, pankinjohtaja Veli Suvento Kurikan Säästöpankista, johtaja Tor Wikström Työeläkelaitosten Liitosta ja varatuomari Vesa Andersson Pohjola-yhtiöistä Vakuutusyhtiöiden Keskusliiton edustajana, varatuomari Esko Kiviranta Maataloustuottajain Keskusliitosta, varatuomari Antti Majala Teollisuuden Keskusliitosta, johtaja Tapio Vasara Pienteollisuuden Keskusliitosta, osastopäällikkö Timo Karppinen Keskuskauppakamarista, kaupunginvouti Heikki

Merenheimo Suomen Kaupunginvoutien Yhdistyksestä, nimismies Mikko Paatero Suomen Nimismiesyhdistyksestä, lakimies Ritva Sjöholm Suomen Yrittäjien Keskusliitosta, lakimies Arjo Suonperä Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK:sta, professori Matti Ylöstalo Suomen Asianajajaliitosta ja varatuomari Raimo Vuori Pellervo-Seurasta.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksellä pyritään laajentamaan yritysten mahdollisuuksia käyttää irtainta omaisuutta luoton vakuutena ja parantamaan tällä tavoin yritysten rahoitusmahdollisuuksia. Vuonna 1923 annettu irtaimistokiinnityslaki ehdotetaan korvattavaksi yrityskiinnityslakilla ja irtaimistokiinnitys yrityskiinnityksellä. Samalla ehdotetaan tehtäväksi yrityskiinnityslaista johtuvia muutoksia kymmeneen voimassa olevaan lakiin.

Hallituksen esityksen mukaan kaikki ne elinkeinonharjoittajat, jotka on merkitty kaupparekisteriin, voisivat käyttää yrityskiinnitystä luottotensa vakuutena. Yrityskiinnitys koskisi kaikkea elinkeinonharjoittajan omistamaa, elinkeinotoimintaan kuuluvaa irtainta omaisuutta siitä riippumatta, missä omaisuus kulloinkin on. Jotta yrityskiinnitys turvaisi velkojan aseman nykyistä irtaimistokiinnitystä paremmin, ehdotetaan, että yrityskiinnitykselle annettaisiin irtaimistokiinnitystä parempi etuoikeusasema elinkeinonharjoittajan konkurssissa. Muutoinkin yrityskiinnityksen haltijan oikeudet ulosotossa ja konkurssissa otettaisiin nykyistä paremmin huomioon. Yrityskiinnitysasiat käsittelee patentti- ja rekisterihallitus, jonka pitämään kaupparekisteriin sisältyvät elinkeinonharjoittajia koskevat tiedot.

Uusi yrityskiinnityslainsäädäntö on tarkoitus saattaa voimaan noin kuuden kuukauden kuluksena siitä, kun eduskunta on sen hyväksynyt.

Valiokunnan kannanotot

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen päätavoitteet — laajentaa yritysten mahdollisuuksia käyttää irtainta omaisuutta luoton vakuutena sekä parantaa tällä tavoin yritysten rahoitusmahdollisuuksia — ovat valiokunnan mielestä hyviä ja kannatettavia. Ehdotettu lainsäädäntö on näin ollen tarpeellinen.

Valiokuntakäsittelyssä on käynyt ilmi, että uudessa säännöstössä on kolme tärkeää osatekijää, joista riippuu, toteutuvatko hallituksen esityksen tavoitteet käytännössä. Nämä ovat: rekisteriviranomaisen mahdollisuudet uusien tehtävien hoitamiseen, saatavien etuoikeusjärjestys sekä ulosmittausmenettely. Valiokunnan käsityksen mukaan hallituksen esitys ei kaikilta osiltaan turvaa tavoitteiden toteutumista vaan erät muutokset ja resurssilisäykset ovat välttämättömiä. Näin ollen valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Rekisteriviranomainen. Irtaimistokiinnitysasioiden käsittely kuuluu voimassa olevan lain mukaan alioikeuden arkistolle sillä paikkakunnalla, jossa kiinnityksen kohde on. Yrityskiinnityslainsäädännössä on tarkoitus luopua alueperiaatteesta ja keskittää yrityskiinnitysasioiden hoitaminen patentti- ja rekisterihallitukselle. Valiokunnan käsityksen mukaan tämä on perusteltua edellyttäen, että patentti- ja rekisterihallituksella on riittävät voimavarat uusien tehtävien hoitamiseksi. Tältä osin valiokunta toteaa seuraavaa.

Taloudellisen toiminnan kannalta on tärkeää, että haettavat yrityskiinnitykset saadaan varsin nopeasti. Tarkoituksena onkin, että kiinnitys pääsääntöisesti vahvistettaisiin samana päivänä kuin sitä on haettu. Ellei tämä ole mahdollista, hakemukset tulisi kuitenkin käsitellä 2—3 päivän kuluessa. Tämä asettaa rekisteriviranomaisena toimivalle patentti- ja rekisterihallitukselle erittäin suuret vaatimukset.

Uuden lainsäädännön ainoa yhtymäkohta patentti- ja rekisterihallituksen nykyisiin tehtäviin on se, että kiinnityksen hakijana on kaupparekisteriin merkitty elinkeinonharjoittaja. Kiinnitysasioiden käsittely poikkeaa täysin kaupparekisterin nykyisestä toiminnasta. Kun kaupparekisteri joutuu jo nyt soveltamaan varsin laajaa yhteisö-lainsäädäntöä, uusia tehtäviä ei valiokunnan käsityksen mukaan voida hoitaa enää kaupparekisteriosaston nykyisen organisaation puitteissa, vaan yrityskiinnitysasioiden käsittelyä varten tarvitaan

oma erillinen toimisto. Käsityksensä tueksi valiokunta muistuttaa mieliin, että kun uusi osakeyhtiölaki tuli vuonna 1980 voimaan, patentti- ja rekisterihallitukselle annettiin huomattava määrä uusia tehtäviä, mutta ei vastaavaa henkilökuntaa. Tästä syntynyttä ruuhkaa ei ole vielääkään saatu puretuksi.

Edellä lausutun johdosta ja jotta uudesta yrityskiinnityslainsäädännöstä ei aiheutuisi uuden osakeyhtiölainsäädännön aiheuttaman ruuhkaantumisen kaltaista tilannetta, valiokunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että patentti- ja rekisterihallituksen henkilöstöä lisätään yrityskiinnitysasioiden hoitamiseksi ainakin 3—4 henkilöllä ja että yrityskiinnitysasioita varten perustetaan kaupparekisteriosastolle oma toimisto. Valiokunta edellyttää myös, että uusi henkilöstö saadaan patentti- ja rekisterihallitukseen riittävän aikaisessa vaiheessa ennen uusien säännösten voimaantuloa niin, että heidät ehditään etukäteen kouluttaa ja perehdyttää uusiin tehtäviinsä.

Etuoikeusjärjestys. Hallituksen esitykseen sisältyvästä ehdotuksesta etuoikeusjärjestyksen muuttamiseksi valiokunnalle on esitetty toisistaan huomattavasti poikkeavia kannanottoja. Toisaalta yrityskiinnityksen etuoikeusjärjestystä on pidetty liian heikkona ja tehottomana, toisaalta taas katsottu, että lainsäädännön tulisi lähteä nykyisen irtaimistokiinnityksen etuoikeudesta, jotta valtiolle tulevat ennakonpidätys- ja sosiaaliturvamaksut sekä työeläkelaitosten saatavat turvattaisiin. Kaikkien kannanottojen tueksi on esitetty varteenotettavia perusteluja. Valiokunta katsoo, että punnittaessa toisilleen vastakkaisia puolesta ja vastaan puhuvia perusteluja voidaan päätyä vain hallituksen esityksessä ehdotettuun kompromissiratkaisuun. Etuoikeuden parantaminen irtaimistokiinnitykseen verrattuna on välttämätöntä, mikäli hallituksen esityksen tavoitteiden toteutumiseen pyritään. Yleisesti arvellaan, että valtion ennakonpidätys- ja sosiaaliturvamaksujen sekä työeläkelaitosten saatavien perintä tehostuu, kun yrityskiinnitykselle annetaan sama etuoikeus kuin mainituille saataville.

Samalla valiokunta toteaa, että etuoikeussäännöksiä käsiteltäessä valiokunnalle on esitetty huomautuksia etuoikeusasetuksen muidenkin säännösten johdosta, mm. on kiinnitetty huomiota palkkasaatavien verrattain huonoon asemaan. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan etuoikeusasetuksen uusiminen liittyy jo pitkään vireillä olleeseen konkurssilainsäädännön kokonaisuudistukseen. Tämän vuoksi valiokunta edellyttää, että hallitus kiirehti mainitun konkurssilainsäädä-

dännön uudistamista koskevan hallituksen esityksen antamista eduskunnalle.

Ulosottomenettely. Ulosottomenettelyä koskevia säännöshedotuksia on asiantuntijalausunnoissa arvosteltu ankarimmin. Lausunnoissa on katsottu, että toteutuessaan hallituksen esitys vakavasti vaarantaisi ulosoton toimivuuden sekä sen johtavat periaatteet nopeuden ja tehokkuuden. Tämän on katsottu johtuvan ennen kaikkea siitä, että yritysikiinnityksen piiriin kuuluvan ulosmitatun omaisuuden realisointiin vaadittaisiin aina yritysikiinnityksen haltijan myötävaikutus.

Valiokunta yhtyy esitettyyn arvosteluun osittain ja katsoo, ettei hallituksen esityksessä ole riittävästi tutkittu ulosottomenettelyä koskevia säännöksiä. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa seuraavia periaatteellisia muutoksia ulosottoa koskeviin säännöksiin:

— Yrityskiinnityslakiin sisällytetään irtaimistokiinnityslain 12 §:ää vastaava säännös. Sen mukaan yritysikiinnityksen haltija ei voisi vaatia ulosmitatusta omaisuudesta kertyviä varoja itselleen, jos se, mitä omaisuudesta jää jäljelle, ilmeisesti riittää hänen tyydyttämisekseen. Tällä muutoksella ulosottomiehen harkintavaltaa lisätään. Muutos ehdotetaan toteutettavaksi täydentämällä yritysikiinnityslain 14 §:n 3 momenttia sekä ulosottolain 5 luvun 7 a §:n 1 momenttia.

— Yrityskiinnityksen ulkopuolelle jätetään veronpalautukset. Veronpalautusten ulosmittaukset tehdään syksyisin noin kahden viikon pituisena ajanjaksona. Vuosittain ulosmitataan noin 10 000 yrityksen veronpalautukset sen jälkeen, kun valtio on jo käyttänyt verovelkojen kuittaukseen tarvittavat palautukset. Jos yritysikiinnityksen käyttö luoton vakuutena yleistyy kaavailulla tavalla, veronpalautusten ulosmittausta varten saatettaisiin tarvita syksyisin parin viikon aikana jopa 2 000—3 000 räsitusodistusta. Tällaisen työruuhkan estämiseksi valiokunta pitää veronpalautusten jättämistä yritysikiinnityksen ulkopuolelle perusteltuna. Muutos ehdotetaan toteutettavaksi lisäämällä yritysikiinnityslain 3 §:ään uusi 2 momentti.

Lisäksi valiokunta ehdottaa jäljempänä tarkemmin ilmenevällä tavalla useita tarkennuksia ulosottomenettelyä koskeviin säännöksiin.

Näiden edellä mainittujen muutosten lisäksi on vielä tarpeen, että parhaillaan valmisteilla oleva ulosottolainsäädännön osittaisuudistukseen sisältyvä säännös samanaikaisesta ulosotosta usealla paikkakunnalla hyväksytään ennen yritysikiinnityslainsäädännön voimaantuloa. Osittaisuudistusta koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa

eduskunnalle vielä kuluvaan kevään aikana. Valiokunta edellyttääkin hallituksen huolehtivan siitä, että yritysikiinnityslainsäädännön voimaantullessa myös ulosottolain osittaisuudistukseen sisältyvä säännös samanaikaisesta ulosotosta usealla paikkakunnalla on voimassa.

Yrityskiinnityslainsäädäntöön liittyvät ulosottomenettelyä koskevat säännökset aiheuttavat suuria muutoksia käytännön toimintaan. Tämän vuoksi valiokunta pitää tärkeänä, että muutoksista tiedotetaan riittävästi ja että ennen uusien lakien voimaantuloa ulosottoviranomaiset perehdytetään erikseen järjestettävissä koulutustilaisuuksissa uusiin säännöksiin.

Uuden lainsäädännön voimaantulo. Uuden järjestelmän käyttöönotto edellyttää laajaa valmistelutyötä. Yrityskiinnitysmenettelyssä tarvittavat asiakirjat kuten hakemuslomakkeet, pantti-velkakirjat ja räsitusodistuselomakkeet on suunniteltava, laadittava ja painettava. Yrityskiinnitysrekisterin ylläpidossa noudatettava tekniikka on selvitettävä ja uusi henkilökunta koulutettava tehtäviinsä. Myös huonetilat on järjestettävä, sillä kaupparekisterin työtilat ovat jo tällä hetkellä riittämättömät. Näistä syistä patentti- ja rekisterihallitus on ilmoittanut tarvitseavansa riittävän pitkän valmistautumisaian lain voimaantuloon, ainakin yhden vuoden lain vahvistamisesta lukien.

Valiokunnan saaman tiedon mukaan kaupparekisteri tullaan siirtämään automaattiseen tietojenkäsittelyjärjestelmään vuonna 1985. Tämän jälkeen yritysikiinnitysrekisteri olisi myös mahdollista perustaa automaattisen tietojenkäsittelyn varaan.

Kaiken edellä lausutun huomioon ottaen valiokunta katsoo, että uusi lainsäädäntö voi tulla voimaan aikaisintaan 1 päivänä tammikuuta 1986.

Lakiehdotusten yksityiskohdista valiokunta esittää vielä seuraavaa:

Yksityiskohtaiset huomautukset

1. Yrityskiinnityslaki

1 luku. Yrityskiinnityksen soveltamisala

3 §. *Kiinnityskelpoinen omaisuus.* Kuten edeltä yleisperusteluista ilmenee, valiokunta ehdottaa, että veronpalautukset jätetään yritysikiinnityksen ulkopuolelle. Tämän toteuttamiseksi valiokunta on lisännyt pykälään uuden 2 momentin.

4 §. *Yrityskiinnityksen suhde muihin vakuusmuotoihin.* Pykälän 2 momentin osalta valiokunnan huomiota on kiinnitetty tilanteeseen, jossa yrityskiinnityksen kohteena olevan rakennuksen omistajan oikeutta kiinteistön käyttöön muutetaan siten, että sopimuksesta poistetaan kielto luovuttaa oikeus toiselle maanomistajaa kuulematta. Tällaisessa tapauksessa, joka käytännössä on varsin harvinainen, rakennus ja käyttöoikeus maahan ovat kiinnitettävissä kiinteän omaisuuden kiinnitystä koskevia säännöksiä soveltaen. Ehdotuksen 4 §:n 1 momentista seuraisi tässä tapauksessa, että yrityskiinnitys ei enää olisi voimassa tähän omaisuuteen. Tällaisen seuraamuksen välttämiseksi valiokunta ehdottaa pykälän 2 momentin tarkistamista.

Koska sana "käteispankki" ei ole asianmukainen ilmaisu silloin, kun tarkoitetaan immateriaalisten oikeuksien panttausta, valiokunta ehdottaa pykälän 3 momentin sanamuodon tarkistamista.

2 luku. Yrityskiinnityksen oikeusvaikutukset

10 §. *Yrityksen luovutus.* Valiokunnalle on esitetty, että pykälän 1 momentin säännös saattaa olla vaarallinen erityisesti luovutuksensaajan omaisuuteen aikaisemmin vahvistettujen yrityskiinnitysten haltijoille. Näiden edun ja oikeuden turvaamiseksi valiokunta ehdottaa, että po. 1 momentin ensimmäistä virkettä selvennetään siten, että voimassa pysyvä yrityskiinnitys tuottaa etuoikeuden maksun saamiseen "luovutetun yrityksen omaisuudesta" ennen saatavaa, jonka vakuudeksi vahvistettu kiinnitys on luovutuksensaajan ottama tai perustuu hänen suostumukseensa.

Pykälän 2 momentissa havaittu kirjoitusvirhe (kuluessa/kuluttua) on korjattu.

13 §. *Kiinnityksen haltijan oikeus vakuutuskorvaukseen.* Pykälän 2 momentissa oleva viittaus on tarkistettu 15 §:ään ehdotettavan muutoksen johdosta.

14 §. *Yrityskiinnitys ulosmittauksessa ja konkurssissa.* Valiokunta ehdottaa, että säännösten selkeyttämiseksi pykälän 1 momentin toinen virke koron ja perimiskustannusten etuoikeudesta siirretään etuoikeusasetuksen 4 a §:n 3 momenttiin.

Ulosottolakiehdotukseen tehtävien tarkistusten johdosta valiokunta ehdottaa, että pykälään lisätään uusi 3 momentti, johon sisältyisivät säännökset yrityskiinnityksen haltijan oikeudesta saada maksu muusta velasta toimitettavassa ulosmittauksessa. Näihin sääntöihin sisältyisi myös

edellä yleisperusteluissa mainittu irtaimistokiinnityslain 12 §:ää vastaava periaate.

15 §. *Velkojan oikeus välittömään maksuun.* Pykälän 1 momentista on poistettava 2 kohta edellä 14 §:ään lisätyn 3 momentin vuoksi. Tällöin momentin 3—5 kohtien numerot muuttuvat yhtä pienemmiksi.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan määräajan pituus säädettäväksi päivinä (90 päivää). Kun lakiehdotuksen kaikkien muiden määräaikaisten pituus on määritetty kuukausina, valiokunta ehdottaa, että po. momentissa puhuttaisiin kolmen kuukauden pituisesta määräajasta.

Valiokunnassa on käynyt ilmi, että po. 2 momentin ja 10 §:n 2 momentin keskinäinen suhde on eripituisten määräaikaisten takia epäselvä. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa säännösten välisen yhteyden selventämiseksi uuden virkkeen lisäämistä 15 §:n 2 momenttiin.

3 luku. Kiinnityksen menettely ja yrityskiinnitysrekisteri

22 §. *Kiinnityksen voimassaolo.* Yrityskiinnityksiltä ehdotetaan poistettavaksi uudistamispakko. Tähän liittyen pykälän 1 momentissa ehdotetaan, ettei panttivelkakirjaan voida kohdistaa vanhentumisvältettä. Valiokunta ehdottaa säännöksen sanamuodon tarkentamista siten, ettei panttivelkakirjaan sovelleta määräajasta velkomisasioissa sekä julkisesta haasteesta velkojille annetun asetuksen (vanhentumisasetuksen) vanhentumista koskevia säännöksiä.

25 §. *Yrityskiinnitysrekisteriin tehtävät merkinnät.* Ulosottomenettelyä koskevien säännösten selkeyttämiseksi valiokunta ehdottaa, että ulosottolain 4 luvun 12 §:ssä yrityskiinnityksen haltija mainittaisiin nimenomaisesti pantinhaltijana. Jotta tällä säännöksellä olisi käytännössä merkitystä, on tiedossa olevat panttivelkakirjan haltijan nimi ja osoite merkittävä yrityskiinnitysrekisteriin. Valiokunta ehdottaa tätä koskevan säännöksen lisäämistä pykälän 1 momenttiin uudeksi 6 kohdaksi.

26 §. *Virheellisen ratkaisun ja rekisterimerkin korjaaminen.* Pykälässä havaittu kirjoitusvirhe on korjattu.

5 luku. Erinäisiä säännöksiä

34 §. *Elinkeinonharjoittajan tietojenantovelvollisuus.* Pykälässä oleva viittaus on tarkistettu edellä 15 §:ään tehdyn muutoksen takia.

3. Laki ulosottolain muuttamisesta

4 luku. Ulosmittauksesta

4:12. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 1 momenttia selvennetään mainitsemalla siinä nimenomaisesti yrityskiinnityksen haltija pantinhaltijana.

Edelleen valiokunta ehdottaa, että pykälän 2 momenttiin, samoin kuin 5 luvun 7 a §:ään, sisällytetään säännökset järjestelystä, jolla voidaan jo ennen huutokaupan kuuluttamista selvittää, tulevatko tiedossa olevat yrityskiinnityksen haltijat vaatimaan maksua kertyvistä varoista.

4:18. Edellä tämän luvun 12 §:n 2 momenttiin ehdotetusta lisäyksestä seuraa, että myös po. pykälän 1 momenttia on vastaavasti täydennettävä.

5 luku. Ulosmitatun omaisuuden rahaksi muuttamisesta

5:7 a. Valiokunta viittaa edellä tämän lain 4 luvun 12 §:n 2 momentin kohdalla mainittuun järjestelyyn, jolla voidaan jo ennen huutokaupan toimitamista selvittää, tulevatko tiedossa olevat yrityskiinnityksen haltijat vaatimaan maksua kertyvistä varoista. Tästä johtuvat muutokset on tehty myös po. pykälään.

Pykälään on myös lisätty säännökset, jotka johtuvat edellä yleisperusteluissa mainitusta irtaimistokiinnityslain 12 §:ää vastaavan säännöksen ottamisesta yrityskiinnityslain 14 §:ään.

5:8 a. Ulosottomenettelyn helpottamiseksi valiokunta ehdottaa pykälän rajaamista koskemaan vain niitä tapauksia, joissa yrityskiinnityksen haltija vaatii maksua kertyvästä kauppahinnasta joko niin, että omaisuus myydään hänen hakemansa ulosmittauksen perusteella, tai sivullisvelkojan ulosmittauksen nojalla.

Samalla valiokunta ehdottaa, että säännöksen 1 momentista poistetaan velvoittavuus, jolloin kokonaisuutena myyminen tulee harkinnan varaiseksi.

4. Laki konkurssisäännön muuttamisesta

Lain nimike. Valiokunta ehdottaa muodollisen korjauksen tekemistä lakiehdotuksen nimikkeeseen.

5. Laki konkurssisäännön väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain 71 §:n muuttamisesta

71 §. Kielivirheen korjaamiseksi sana "irtaimen" on muutettu sanaksi "irtain".

6. Laki etuoikeusasetuksen muuttamisesta

4 a §. Valiokunta ehdottaa, että uuden 3 momentin selventämiseksi sanonta "saaminen, jonka vakuudeksi on vahvistettu yrityskiinnitys", muutetaan monikkomuotoon. Tällöin säännöksestä käy selvästi ilmi, että yrityskiinnityksille tulevaa jako-osuutta määrittäessä otetaan huomioon kaikkien yrityskiinnitysten yhteinen määrä. Yrityskiinnitysten keskinäinen etuoikeus näin laskettavaan jako-osuuteen määräytyy yrityskiinnityslain 8 §:n mukaan.

Lisäksi pykälän 3 momenttia täydennetään siirtämällä siihen virke yrityskiinnityslain 14 §:n 1 momentista.

7. Laki patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain muuttamisesta

11 §. Pykälän uudessa 2 momentissa havaittu painovirhe on korjattu.

8. Laki leimaverolain muuttamisesta

10 §. Tarkoituksena on, että kiinnitys vahvistetaan ja muu vastaava päätös kiinnitysasiassa tehdään merkitsemällä ratkaisu kiinnitysrekisteriin. Hakijalle annetaan toimitusasiakirjaksi velkakirjaan merkittävä kiinnitustodistus. Yrityskiinnitysasioissa ei siis pidetä erillistä käsittely- tai ratkaisupöytäkirjaa, vaan asiassa kertyneet asiakirjat pelkästään arkistoidaan kutakin asiaa koskevaan asiakirjavihkoon (aktiin). Tällä pyritään tarpeettoman työn välttämiseen ja samalla on varauduttu rekisterin pitämiseen atk-käyttöisesti.

Tämän uuden menettelytavan takia leimaverolakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi nimike, josta suoritettava leimavero yksinään kattaisi aikaisemmat erillisestä pöytäkirjanotteesta ja velkakirjaan merkittävästä todistuksesta kertyneet maksut. Valiokunta pitää esitettyä järjestelmää asianmukaisena. Valiokunnan mielestä uutta nimikettä koskevaa säännöstä olisi kuitenkin täydennettävä hallituksen esityksen perusteluissa olevalla maininnalla siitä, että tämä leimavero peritään vain

kerran, kun samassa asiassa annetaan useita todistuksia.

Johdolause. Hallituksen esityksen antamisen jälkeen leimaverolakia on muutettu 9 päivänä joulukuuta 1983 annetulla lailla (916/83). Lain johdolausetta on tarkistettu tämän johdosta.

Leimaverolain 10 §:ään sisältyvät eri nimikkeet ovat aakkosjärjestyksessä. Kun ehdotetusta johtolauseesta aiheutuisi aakkosvirhe, johtolausetta on myös tästä syystä tarkistettu.

Lain nimike. Valiokunta ehdottaa muodollisen

korjauksen tekemistä lakiehdotuksen nimikkeeseen.

Edellä olevan perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

*että hallituksen esitykseen sisältyvistä lakiehdotuksista n:ot 2 ja 9—11 hyväksyttäisiin muuttamattomina ja
että lakiehdotukset n:ot 1 ja 3—8 hyväksyttäisiin näin kuuluvina:*

1.

Yrityskiinnityslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yrityskiinnityksen soveltamisala

1 ja 2 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3 §

Kiinnityskelpoinen omaisuus

(1 mom. kuten hallituksen esityksen 3 §)

Yrityskiinnitys ei koske veronpalautusta.

4 §

Yrityskiinnityksen suhde muihin vakuusmuotoihin

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Jos rakennuksen tai yrityskiinnityksen kohteena olevan muun omaisuuden omistaja saa omistusoikeuden kiinteistöön, jolla kiinnitetty omaisuus sijaitsee, yrityskiinnitys pysyy voimassa yrityskiinnityksen alaiseen omaisuuteen siitä huolimatta, että tämän on katsottava kuuluvan kiinteistöön ja yrityskiinnitys tuottaa etuoikeuden maksun saantiin omaisuuden arvosta ennen kiinteistöön aikaisemmin vahvistettuja kiinnityksiä. Yrityskiinnitys pysyy voimassa ja tuottaa etuoikeuden maksun saantiin myös, jos yrityskiinnityksen kohteena olevan omaisuuden omistajan ja kiinteistön omistajan välistä sopimusta kiinteistön käyttöön muutetaan siten, että käyttöoikeuteen ja rakennuksiin voidaan vahvistaa kiinnitys kiinteän omaisuuden kiinnittämistä koskevien säännösten nojalla. Jos yrityskiinnityksen kohteena olevan omaisuuden omistaja luovuttaa sanotun omaisuuden kiinteistön omistajalle, yrityskiinnityksen pysyvydestä on soveltuvin kohdin

voimassa, mitä tämän lain 10 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään.

Yrityskiinnityksen kohteena olevaa omaisuutta ei saa antaa pantiksi muulla tavoin kuin tämän lain säännöksiä noudattaen eikä sellainen panttaus sido kiinnityksenhaltijaa. Sanottu ei kuitenkaan koske arvopapereita eikä saatavia.

5 ja 6 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

2 luku

Yrityskiinnityksen oikeusvaikutukset

7—9 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

10 §

Yrityksen luovutus

Jos elinkeinonharjoittaja luovuttaa yrityksen ja kaiken elinkeinotoimintaan kuuluvan omaisuuden, johon on vahvistettu yrityskiinnitys, yrityskiinnitys pysyy voimassa ja tuottaa etuoikeuden maksun saamiseen luovutetun yrityksen omaisuudesta ennen saatavaa, jonka vakuudeksi vahvistettu kiinnitys on luovutuksensaajan ottama tai jolle hän on antanut suostumuksensa. Sama koskee yrityksen osan ja siihen kuuluvan sellaisen omaisuuden luovuttamista, johon on vahvistettu yrityskiinnitys rajoitettuna siten kuin 5 §:n 2 momentissa on säädetty.

Kiinnitys raukeaa kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun kiinnityksenhaltija sai tiedon luovutuksesta ja viimeistään kahden vuoden kuluttua luovutuksesta, jollei hän siihen mennessä hae

saatavansa maksua kiinnitetystä omaisuudesta ja ilmoita siitä rekisteriviranomaiselle.

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

11 ja 12 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

13 §

Kiinnityksenhaltijan oikeus vakuutuskorvaukseen

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Jos korvaus suoritetaan 15 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetusta tapahtumasta, velallinen saa nostaa sen vain kiinnityksenhaltijan suostumuksella.

14 §

Yrityskiinnitys ulosmittauksessa ja konkurssissa

Kiinnityksenhaltijalla on oikeus saada maksu saatavalleen ulosmittauksessa ja konkurssissa siitä omaisuudesta, jota yrityskiinnitys koskee, laissa erikseen säädetyn etuoikeusjärjestyksen mukaan (*poist.*).

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Jos kiinnitettyä omaisuutta ulosmitataan muusta velasta, kiinnityksenhaltija saa vaatia ulosottolaissa säädetyllä tavalla maksun tämän omaisuuden myyntihinnasta tai siitä ulosotossa muulla tavoin kertyvistä varoista, vaikka hänen saatavansa ei olisikaan erääntynyt. Oikeutta maksun saamiseen ei kuitenkaan ole, jos jäljelle jäävä kiinnitetty omaisuus ilmeisesti riittää täydeksi vakuudeksi yrityskiinnityksen haltijalle.

15 §

Velkojan oikeus välittömään maksuun

Velkoja saa hakea maksun kiinnitetystä omaisuudesta, vaikkei saatava olisikaan erääntynyt:

(1 kohta kuten hallituksen esityksessä)

(2 kohta *poist.*)

(2—4 kohta kuten 3—5 kohta hallituksen esityksessä)

Oikeus 1 momentissa tarkoitetun vaatimuksen esittämiseen lakkaa, jollei velkoja kolmen kuukauden kuluessa 1 momentissa mainitusta seikasta tiedon saatuaan hae saatavaa velalliselta. Silloin kun vaatimus perustuu yrityksen tai yrityksen osan luovutukseen, jakamiseen tai toiminnan lopettamiseen, vaatimus on esitettävä 10 §:n 2 momentissa säädettyssä määräajassa oikeuden menettämisen uhalla.

3 luku

Kiinnitysmenettely ja yrityskiinnitysrekisteri

16—21 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

22 §

Kiinnityksen voimassaolo

Yrityskiinnitys on uudistamatta voimassa, kunnes se kuoletetaan. Panttivelkakirjaan ei sovelleta määräajasta velkomisasioissa sekä julkisesta haasteesta velkojille 9 päivänä marraskuuta 1868 annetun asetuksen säännöksiä saatavan vanhentumisesta.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

23 ja 24 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

25 §

Yrityskiinnitysrekisteriin tehtävät merkinnät

Yrityskiinnitysrekisteriin merkitään:

(1—3 kohta kuten hallituksen esityksessä)

4) kiinnitettyyn omaisuuteen kohdistettu ulosmittaus, takavarikko tai myymis- ja hukkaamis-kielto, elinkeinonharjoittajan omaisuuden hakeminen ja luovuttaminen konkurssiin sekä yrityksen toiminnan lopettaminen; (*poist.*)

5) tiedot sellaisesta 18 §:n 3 momentissa tarkoitetusta ratkaisusta, johon on haettu muutosta; sekä

6) rekisteriviranomaiselle ilmoitettu tieto panttivelkakirjan haltijasta ja hänen osoitteestaan.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

26 §

Virheellisen ratkaisun ja rekisterimerkinnän korjaaminen

Yrityskiinnitysasiassa tehdyn virheellisen ratkaisun sekä yrityskiinnitysrekisterissä olevan virheellisen tiedon korjaamisessa noudatetaan *hallintomenettelylain* (598/82) säännöksiä.

27 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 luku

Muutoksenhaku

28—33 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

5 luku

Erinäisiä säännöksiä

34 §

Elinkeinonharjoittajan tietojenantovelvollisuus

Elinkeinonharjoittaja, jonka omaisuuteen on vahvistettu yrityskiinnitys, on velvollinen viipymättä ilmoittamaan kiinnityksenhaltijalle yrityksen toiminnan lopettamisesta, yrityksen jakami-

sesta, luovuttamisesta tai vuokraamisesta sekä kiinnitettyä omaisuutta kohdanneesta 15 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetusta tapahtumasta. Hänen on myös annettava kiinnityksenhaltijalle tämän pyynnöstä muutkin kiinnitettyä omaisuutta koskevat vakuuden arvon toteamiseksi tarpeelliset tiedot.

35—38 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3.

Laki

ulosottolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 3 päivänä joulukuuta 1895 annetun ulosottolain 2 luvun 3 §, 4 luvun 12 §, 18 §:n 1 momentti ja 28 §:n 3 momentti sekä 5 luvun 7 a §, sellaisina kuin niistä ovat 4 luvun 28 §:n 3 momentti 18 päivänä toukokuuta 1973 annetussa laissa (389/73) ja 5 luvun 7 a § 23 päivänä marraskuuta 1979 annetussa laissa (827/79), sekä *lisätään* 2 lukuun uusi 2 a § sekä 5 lukuun uusi 8 a ja 10 a § seuraavasti:

2 luku

Lainhausta

2 a ja 3 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 luku

Ulosmittauksesta

12 §

Yrityskiinnitykseen perustuva panttioikeus tai muu panttioikeus velallisen irtaimeen omaisuuteen tai oikeus pitää hallussaan sellaista omaisuutta *saamisensa* vakuutena ei estä omaisuuden ulosmittaamista ja myymistä (*poist.*) muusta velallisen velasta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun panttioikeuden ja pidätysoikeuden haltija saa maksun omaisuuden myyntihinnasta, jos hän on sitä ulosottomieheltä ennen huutoa vaatinut. *Yrityskiinnityksen haltijan, jolta ulosottomies on 5 luvun 7 a §:n mukaisesti tiedustellut, tulee hän tätä oikeuttaan käyttämään, on kuitenkin oikeutensa säilyttääkseen määrääjässä vastattava tiedusteluun.* Yrityskiinnityksen haltija voi ennakolta sitovasti luopua oikeutensa käyttämisestä ilmoittamalla siitä kirjallisesti ulosottomiehelle.

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

18 §

Kun muu kuin 16 §:ssä tarkoitettu saaminen on ulosmitattava, ulosottomiehen on otettava talteen asiakirja, joka on saamisen todisteena, jos sellainen asiakirja on saatavissa, ja kirjoitettava pöytäkirjaan kielto, että se, jonka tulee saaminen suorittaa, ei saa mitään antaa kenellekään muulle kuin ulosottomiehelle tai sille, jolle velallisen oikeus ulosmittauksen johdosta ehkä siirtyy. Ulosottomiehen on toimitettava laatimansa pöytäkirjanote sille, jolle kielto on annettava. Velkoja on velvollinen maksamaan kulut etukäteen kiellon tiedoksi antamisesta, jos ulosottomies niin vaatii. Jos se, jolle kielto on annettava tiedoksi, oleskelee maan ulkopuolella, on velkojan huolehdittava tiedoksiannosta. Jos *ulosmitattu* saaminen kuuluu sellaiseen omaisuuteen, johon saattaa olla vahvistettu yrityskiinnitys, ulosottomiehen on *ennen saamisesta kertyneiden varojen tilittämistä velkojille* hankittava 5 luvun 7 a §:n 1 momentin mukaisesti tiedot mahdollisista yrityskiinnityksistä ja niiden etuoikeuksista sekä selvitettävä, haluaako yrityskiinnityksen haltija käyttää yrityskiinnityslain 14 §:n mukaista oikeuttaan maksun saamiseen kertyneistä varoista.

28 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

5 luku

Ulosmitatun omaisuuden rahaksi muuttamisesta

7 a §

Kun on myytävä sellaista ulosmitattua irtainta omaisuutta, johon saattaa olla vahvistettu yritys-
kiinnitys, ulosottomiehen on hankittava patentti-
ja rekisterihallitukselta tiedot omaisuuteen mah-
dollisesti vahvistetuista yrityskiinnityksistä ja niiden etuoikeuksista. Ennen kuulutuksen julkaise-
mistä hänen on selvitettävä, tuleeko yrityskiinni-
tyksen haltija, joka käy ilmi yrityskiinnitysreki-
stristä tai on muuten ulosottomiehen tiedossa, käyttämään yrityskiinnityslain 14 §:ään perustu-
vaa oikeuttaan maksun saamiseen myyntihinnas-
ta. Tätä varten ulosottomiehen on lähetettävä
saantitodistusta vastaan tai haastetiedoksiantona
tiedustelu tiedossa oleville kiinnityksenhaltijoille
ja kehotettava näitä kahden viikon kuluessa tie-
dustelusta tiedon saatuaan oikeuden menettämi-
sen uhalla ilmoittamaan vaatimuksensa sekä saa-
tavansa määrä korkoineen. Tiedustelussa on mai-
nittava, mitä omaisuutta on ulosmitattu, kenen
saamisen perimiseksi tämä on tapahtunut sekä
saamisen määrä. Tiedustelua ei tarvitse tehdä, jos
ulosottomies yrityskiinnityslain 14 §:ssä tarkoi-
tulla tavalla arvioi jäljelle jäävän kiinnitetyn
omaisuuden ilmeisesti riittävän täydeksi vakuu-
deksi yrityskiinnityksen haltijalle tai kertyvien
varojen menevän kokonaan velkojille, joiden saa-
miset on maksettava paremmalla etuoikeudella
kuin yrityskiinnityksen haltijan saatava tai kun
yrityskiinnityksen haltija on ennakolta sitovasti

luopunut oikeutensa käyttämisestä.

Mitä 1 momentissa on säädetty, on noudatet-
tava soveltuvien kohdoin myös silloin, kun on
ulosmitattu rahaa tai kun omaisuuden rahaksi
muuttaminen tapahtuu muulla tavoin kuin julki-
sella huutokaupalla.

8 a §

Jos on myytävä sellaista elinkeinotoimintaan
kuuluvaa ulosmitattua irtainta omaisuutta, johon
on vahvistettu yrityskiinnitys ja omaisuus on
ulosmitattu yrityskiinnityksen haltijan saatavan
perimiseksi tai tämä on vaatinut 4 luvun 12 §:n 2
momentissa tarkoitetulla tavalla maksua omai-
suuden myyntihinnasta, ulosmitattu omaisuus
saadaan panna myytäväksi yhtenä kokonaisuute-
na (poist.), jollei velallinen taikka yrityskiinnityk-
sen haltija tai ulosottoa vaatinut velkoja viimeis-
tään huutokauppatilaisuudessa sitä kiellä.

Ulosottomies saa hylätä yhtenä kokonaisuutena
myytäväksi pannusta omaisuudesta huutokaupassa
tehdyt tarjoukset ja panna omaisuuden myyntiin
muulla sopivalla tavalla, jos hän arvioi myynti-
hinnan siten nousevan korkeammaksi.

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

10 a §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä)

4.

Laki

konkurssisäännön 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan konkurssisäännön 6 §:n 1 momentin e kohta,
sellaisena kuin se on 17 päivänä helmikuuta 1923 annetussa laissa (57/23), näin kuuluvaksi:

6 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä)

5.

Laki

konkurssisäännön väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain 71 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan konkurssisäännön väliaikaisesta muuttamisesta 12 päivänä helmikuuta 1932 annetun lain (55/32) 71 §:n 7 momentti näin kuuluvaksi:

71 §

Irtain omaisuus on myytävä julkisella huuto-
kaupalla, jolleivät kaikki kokouksessa läsnä olevat
velkojat velallisen suostumuksella toisin päätä.
Kuitenkin saadaan elinkeinotoiminnassa käytet-
tävä irtain omaisuus myydä muulla tavoin, jos ne
velkojat, joiden saamisia on yhteensä enemmän

kuin puolet, katsovat sen voivan tällä tavoin
edullisimmin tapahtua.

Voimaantulosäännös
(Kuten hallituksen esityksessä)

6.

Laki

etuoikeusasetuksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 9 päivänä marraskuuta 1868 annetun etuoikeusasetuksen 6 a § ja 15 §:n 2 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 6 a § 13 päivänä huhtikuuta 1960 annetussa laissa (184/60) ja 15 §:n 2
momentti 4 päivänä marraskuuta 1966 annetussa laissa (536/66),
muutetaan 3 §:n 3 momentti ja 20 §:n 2 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 3 momentti 31 päivänä heinäkuuta 1947 annetussa laissa (626/47) ja
20 §:n 2 momentti mainitussa 4 päivänä marraskuuta 1966 annetussa laissa, sekä
lisätään 4 a §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 4 päivänä marraskuuta 1966 annetussa laissa,
uusi 3 momentti, seuraavasti:

3 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 a §

*toimitettiin tai konkurssihakemus tehtiin, sekä
perimiskustannuksia.* Yrityskiinnitysten keskinäi-
sestä etuoikeudesta säädetään yrityskiinnityslain
8 §:n 2 momentissa.

20 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Samalla etuoikeudella kuin 1 ja 2 momentissa
mainitut saatavat maksetaan kiinnitetystä omai-
suudesta *saamiset, joiden vakuutena on (poist.)*
yrityskiinnityslain (/) tarkoitettu yritys-
kiinnitys. *Etuoikeus koskee myös yrityskiinnityk-*
sen haltijan saatavan korkoa enintään kolmelta
vuodelta ennen sitä päivää, jona ulosmittaus

Voimaantulosäännös
(Kuten hallituksen esityksessä)

7.

Laki

patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään patentti- ja rekisterihallituksesta 30 päivänä joulukuuta 1965 annetun lain (749/65) 1 §:ään uusi 2 momentti, 9 §:ään uusi 3 momentti sekä 11 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

1 ja 9 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

kiinnitysasioissa suoritetaan leimaveroa siten kuin leimaverolaissa (662/43) on säädetty.

11 §

Patentti- ja rekisterihallituksen antamasta rasi-
tustodistuksesta ja muista toimituskirjoista yritys-

Voimaantulosäännös
(Kuten hallituksen esityksessä)

8.

Laki

leimaverolain 10 ja 45 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 6 päivänä elokuuta 1943 annetun leimaverolain 45 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 9 päivänä joulukuuta 1983 annetussa laissa (916/83), sekä
lisätään lain 10 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 9 päivänä joulukuuta 1983 annetussa laissa, *valtauskirjaa* koskevan nimikkeen jälkeen uusi Yrityskiinnitysasiassa *velkakirjaan* merkittävää todistusta koskeva nimike seuraavasti:

10 §

Seuraavat toimituskirjat tai viranomaiselle esitettyyn asiakirjaan merkityt lupatodistukset, mikäli ne eivät ole leimaverosta vapaat, on 6 ja 8 §:ssä säädetyn leiman sijasta varustettava leimalla seuraavin määrin:

jaan, tässä tarkoitettu leimavero suoritetaan vain yhdestä todistuksesta.

45 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Yrityskiinnitysasiassa velkakirjaan merkittävä todistus 210 markkaa. *Kun samassa asiassa todistus merkitään useampaan kuin yhteen velkakir-*

Voimaantulosäännös
(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 17 päivänä toukokuuta 1984

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Rehn, varapuheenjohtaja Skinnari, jäsenet Almgren (osittain), Kulhia, Kuoppa, Mäkipää, Peltari (osittain),

Petäjäniemi (osittain), Renlund (osittain), Siitonen, Särkijärvi, Tykkyläinen, Urpilainen (osittain) ja Vihriälä sekä varajäsenet Helle, Kietäväinen (osittain), Kärhä ja Törnqvist (osittain).

Vastalause

Hallituksen esityksessä yrityskiinnityslainsäädännöksi ehdotetaan etuoikeusasetuksen muuttamista siten, että saatava, jonka vakuudeksi on vahvistettu yrityskiinnitys, saisi maksun kiinnitystä omaisuudesta samalla etuoikeudella kuin voimassa olevan lain 4 a §:ssä tarkoitetut saatavat.

Valtion ennakoperintälain mukainen saatava, joka ei ole yrityksen omaa verovelkaa, vaan on syntynyt työnantajan pidättäessä ennakoon veroa työntekijöidensä palkoista, samoin kuin työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain ja merimiesverolain mukaiset saatavat sekä eräät eläkevakuutusmaksut olisivat yritykseen kohdistuvassa pakkotäytäntöönpanossa nykyistä heikommassa asemassa, mikäli yrityksen yksityisen velkojan saatavan vakuutena on yrityskiinnitys. Mainituille saataville ei nimittäin kertyisi yritysten konkurseissa yhtä paljon jako-osuutta kuin tähän mennessä, vaan yrityskiinnityksen haltijat jakaisivat nykyään yksistään valtiolle tai eläkevakuutuslaitoksille menevää osuutta.

Toisaalta ehdotus voisi johtaa myös siihen, että valtio tehostaa mainittujen saatavien perintää. Tämä saattaisi merkitä yritysten joutumista konkurssiin nykyistä aikaisemmassa vaiheessa. Vaikutus olisi pienten ja keskisuurten yritysten kannal-

ta pääosin kielteinen. Yritys, jonka etuoikeusasetuksen 4 a §:ssä mainittujen velkojen maksaminen on viivästynyt, ei useinkaan pysty saamaan muualta luottoa rästien maksamista varten. Tehostuva rästien perintä saattaa näin ollen johtaa myös sellaisten yritysten ajautumiseen konkurssiin, jotka tilapäisten vaikeuksien jälkeen olisivat pystyneet toiminnan jatkamiseen.

Ylipäättään ei ole riittävästi selvitetty, missä määrin yrityskiinnityksen vakuusarvon parantamisen voidaan käytännössä olettaa lisäävän pienten ja keskisuurten yritysten luotonsaantimahdollisuuksia.

Yrityskiinnitysten yleistyminen voisi puolestaan merkitä etuoikeudettomien palkkasaatavien aseman heikkenemistä entisestään.

Koska hallituksen esitykseen yrityskiinnityslainsäädännöksi liittyy monia seikkoja, joiden vaikutusta ei ole riittävästi arvioitu, ja kun siihen sisältyy jopa ilmeisiä epäkohtia, ei esitykseen sisältyviä lakeja tulisi tässä vaiheessa hyväksyä. Valiokuntakäsittelyssä tehdyt muutokset eivät ole muuttaneet edellä kuvattua tilannetta.

Ehdotammekin,

että valiokunnan mietintöön sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 17 päivänä toukokuuta 1984

Mikko Kuoppa

Esko Helle

EDUSKUNNAN
VALTIOVARAINVALIOKUNTA

Liite

Helsingissä,
11 päivänä toukokuuta 1984
Lausunto n:o 1

Lakivaliokunnalle

Lakivaliokunta on 25 päivänä huhtikuuta 1984 pyytänyt valtiovarainvaliokunnan lausunnon hallituksen esitykseen n:o 190 (1983 vp.) yrityskiinnityslainsäädännöksi sisältyvistä lakiehdotuksista

n:o 6 laiksi etuoikeusasetuksen muuttamisesta ja n:o 8 laiksi leimaverolain muuttamisesta.

Lakivaliokunta on hyväksynyt sanotut lakiehdotukset I käsittelyssä näin kuuluvina:

6.

Laki

etuoikeusasetuksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 9 päivänä marraskuuta 1868 annetun etuoikeusasetuksen 6 a § ja 15 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 6 a § 13 päivänä huhtikuuta 1960 annetussa laissa (184/60) ja 15 §:n 2 momentti 4 päivänä marraskuuta 1966 annetussa laissa (536/66),

muutetaan 3 §:n 3 momentti ja 20 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 3 momentti 31 päivänä heinäkuuta 1947 annetussa laissa (626/47) ja 20 §:n 2 momentti mainitussa 4 päivänä marraskuuta 1966 annetussa laissa, sekä

lisätään 4 a §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 4 päivänä marraskuuta 1966 annetussa laissa, uusi 3 momentti, seuraavasti:

3 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 a §

Samalla etuoikeudella kuin 1 ja 2 momentissa mainitut saatavat maksetaan kiinnitetystä omaisuudesta *saamiset, joiden vakuutena on (poist.)* yrityskiinnityslaisa (/) tarkoitettu yrityskiinnitys. *Etuoikeus koskee myös yrityskiinnityksen haltijan saatavan korkoa enintään kolmelta*

vuodelta ennen sitä päivää, jona ulosmittaus toimitettiin tai konkurssihakemus tehtiin, sekä perimiskustannuksia. Yrityskiinnitysten keskinäisestä etuoikeudesta säädetään yrityskiinnityslain 8 §:n 2 momentissa.

20 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä)

8.

Laki

leimaverolain 10 ja 45 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 6 päivänä elokuuta 1943 annetun leimaverolain 45 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 9 päivänä joulukuuta 1983 annetussa laissa (916/83), sekä

lisätään lain 10 §:ään 26 päivänä maaliskuuta 1982 annetulla lailla (221/82) kumotun Väestörekisteristä annettavaa todistusta, otetta tai jäljennöstä koskevan nimikkeen sijaan uusi Yrityskiinnitysasiassa velkakirjaan merkittävää todistusta koskeva nimike seuraavasti:

10 §

Seuraavat toimituskirjat tai viranomaiselle esitettyyn asiakirjaan merkityt lupatodistukset, mikäli ne eivät ole leimaverosta vapaat, on 6 ja 8 §:ssä säädetyn leiman sijasta varustettava leimalla seuraavin määrin:

Yrityskiinnitysasiassa velkakirjaan merkittävä todistus 210 markkaa. Kun samassa asiassa todistus merkitään useampaan kuin yhteen velkakir-

jaan, tässä tarkoitettu leimavero suoritetaan vain yhdestä todistuksesta.

— — — — —

45 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä)

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut hallituksen esitykseen sisältyvät lausuntopyynnösissä tarkoitetut lakiehdotukset lakivaliokunnan I käsittelyssä hyväksymässä muodossa tarkoituksenmukaisiksi. Hallituksen esityksen perusteluihin ja lakivaliokunnan I käsittelyn yhteydessä hyväksymiin perusteluihin yhtyen valiokunta on päättänyt omalta osaltaan asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvien 6. ja 8. lakiehdotuksen hyväksymistä lakivaliokunnan I käsittelyssä ehdottamassa muodossa, kuitenkin siten muutettu-

na, että 8. lakiehdotuksen johtolauseeseen on tehty tekninen tarkistus.

Valiokunta pyydettyä lausuntonaan kunnioittaen esittää,

että hallituksen esitykseen sisältyvät 6. ja 8. lakiehdotus hyväksyttäisiin muutoin lakivaliokunnan I käsittelyssä ehdottamassa muodossa paitsi, että 8. lakiehdotuksen johtolause hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

8.

Laki

leimaverolain 10 ja 45 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 6 päivänä elokuuta 1943 annetun leimaverolain 45 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 9 päivänä joulukuuta 1983 annetussa laissa (916/83), sekä

lisätään lain 10 §:ään, sellaisena kuin se on edellä mainitussa laissa, valtauskirjaa koskevan nimikkeen jälkeen uusi Yrityskiinnitysiasiassa velkakirjaan merkittävää todistusta koskeva nimike seuraavasti:

Valtiovarainvaliokunnan puolesta:

Pertti Salolainen

Markku Ruutu

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Salolainen, jäsenet Ajo, Alppi, Joutsenlahti, Koskeniemi, Linna, Malm, Mäki-Hakola, Sutinen, Tenhiälä,

Tuovinen ja Vainio sekä varajäsenet Hietala, Jokela, Järvenpää, Lahti-Nuuttila, Piipari, Sasi, Savolainen ja Vepsäläinen.

Eriävä mielipide

Valiokunnan lausunnosta puuttuvat seuraavat, etuoikeusasetuksen muuttamiseen liittyvät oleelliset näkökohdat.

Valtion ennakoperintälain mukainen saatava, joka ei ole yrityksen omaa verovelkaa, vaan on syntynyt työnantajan pidättäessä ennakkoon veroa työntekijöidensä palkoista, samoin kuin työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain ja merimiesverolain mukaiset saatavat sekä eräät eläkevakuutusmaksut olisivat yritykseen kohdistuvassa pakkotäytäntöönpanossa nykyistä heikommassa asemassa, mikäli yrityksen yksityisen velkojan saatavan vakuutena on yrityskiinnitys. Mainituille saataville ei nimittäin kertyisi yritysten konkurseissa yhtä paljon jako-osuutta kuin tähän mennessä, vaan yrityskiinnityksen haltijat jakaisivat nykyään yksistään valtiolle tai eläkevakuutuslaitoksille menevää osuutta.

Toisaalta ehdotus voisi johtaa myös siihen, että valtio tehostaa mainittujen saatavien perintää. Tämä saattaisi merkitä yritysten joutumista konkurssiin nykyistä aikaisemmassa vaiheessa. Vaikutus olisi pienten ja keskisuurten yritysten kannalta pääosin kielteinen. Yritys, jonka etuoikeusasetuksen 4 a §:ssä mainittujen velkojen maksaminen on viivästynyt, ei suinkaan pysty saamaan muualta luottoa rästien maksamista varten. Tehostuva rästien perintä saattaa näin ollen johtaa myös sellaisten yritysten ajautumiseen konkurssiin, jotka tilapäisten vaikeuksien jälkeen olisivat pystyneet toiminnan jatkamiseen.

Lisäksi yrityskiinnitysten yleistymisen voisi merkitä etuoikeudettomien palkkasaatavien heikentämistä entisestään.

Helsingissä 11 päivänä toukokuuta 1984

Osmo Vepsäläinen

Niilo Koskeniemi

Ulla-Leena Alppi

